

La recerca del temps

L'observació pacient del temps i els seus efectes en l'obra fílmica de Mallol

Tomàs Mallol va ser un cineasta autodidacte, que va realitzar el cinema des de la seva pròpia idea i intuïció i sempre va optar per temàtiques que l'ajudessin a posar en ordre i a mostrar les seves preocupacions i pensaments, sobretot sobre un tema que és comú a tota la seva obra: saber què és el temps, i intentar reflectir-ne el pas i els efectes que té en les persones i en el paisatge.

JORDI DORCA > TEXT

ARXIU MUSEU DEL CINEMA > FOTOS

>> En una fira de col·leccionistes.

Un artista és aquell que mira les mateixes coses que tothom però des d'una òptica especial, sempre buscant altres aspectes que no són la realitat aparent primera. L'artista és una mirada humana diferent a la vida. Moltes vegades observa amb una clara consciència artística i d'estil, observa amb la idea de convertir tot el que capta la seva mirada en un llenguatge artístic concret. Mallol tenia aquesta mirada atenta al seu entorn més proper, la tenia amb consciència d'estil, però també la va preservar i continuar després de deixar la direcció de cinema l'any 1977. El que és innegable és que la seva experiència vital i les seves observacions van marcar clarament la seva obra.

La millor pel·lícula és davant dels nostres ulls

Per a Mallol, l'observació de la natura era «la millor pel·lícula que mai s'ha rodat», una pel·lícula que s'escola per tots i cadascun dels sentits. La mirada de Mallol al seu en-

torn natural va ser sempre –ja des de petit– minuciosa i conscient. Aquesta observació el portava a pensar que la perfecta sintonia entre l'home i la natura era l'única prova que podia confirmar l'existència de Déu. Mallol caminava pel seu entorn, observava els petits detalls que el fascinaven, i els va filmar de manera magistral a curtmetratges com *Dos moscas* (1966), *Caracol* (1963) o *Amanecer* (1959). Sempre va treballar la idea que tot estava en la natura, que només calia saber observar-ho. *Mástiles* (1963) és una peça clau d'aquesta idea. En aquesta cinta va copsar que els moviments de l'aigua del port d'Arenys i els reflexos dels pals de les naus hi creaven unes imatges abstractes. El resultat volia «demostrar als avantguardistes, convençuts que tot era fruit de la seva ment, que algunes imatges ja eren a la natura, i només calia saber-les copsar».

Però no va ser només la natura allò que el fascinava. També li agradava observar les persones, mirar com parlaven, com es movien, com eren i com es comportaven. Va adquirir aquest hàbit en les llargues hores

L'experiència vital i les seves observacions van marcar clarament l'obra de Mallol

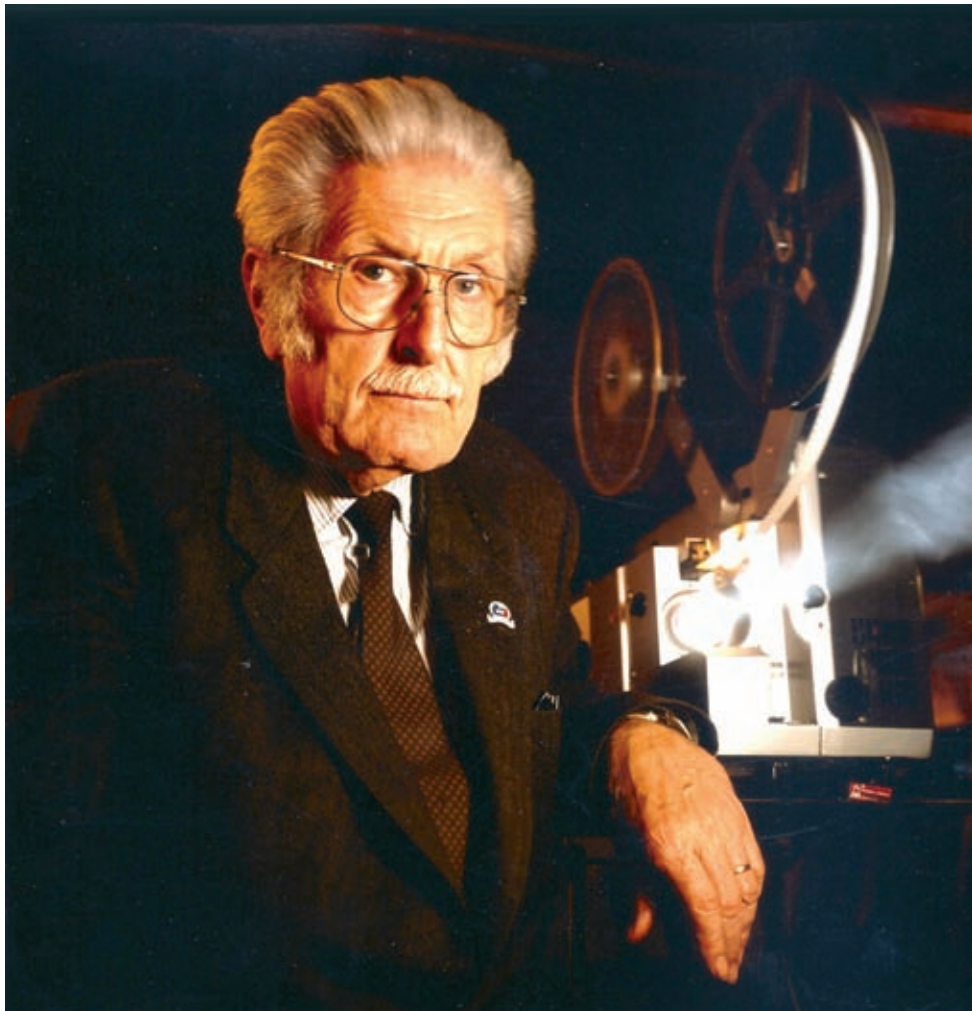
que va passar a l'hostal-botiga de la família, acompanyat de clients i passavolants que li oferien una història diferent cada vegada. De la mateixa manera que li va passar al fantàstic periodista americà Gay Talese fent el mateix a la sastreria dels seus pares, aquestes estades van anar gestant una manera molt particular de veure el món i, segons el mateix Mallol, «van determinar la seva sensibilitat cap a allò que l'envoltava». D'aquesta observació sortiran obres fascinants com *Poca cosa sabem* (1972), l'excel·lent curtmetratge *Homenatge* (1975), el reconeixement de la vida als pobles mariners que farà a *Hivern* (1958) o la inspirada lloança que va fer a en Met de can Sopa en la seva primera pel·lícula, *El pastor de can Sopa* (1956).

Tot i que Mallol considerava i afirmava que «l'home de poble és immensament més savi que el de ciutat», també va voler observar com era i quin era el comportament del barceloní. Durant els seus anys de taxista es va dedicar a observar el comportament incansable i intranquil de l'home de ciutat, i va plasmar aquesta mirada en curtmetratges com *Diálogo con el taxímetro* (1959) o *Limpieza pública* (1964).

Darrere el temps

Però si hi ha un tema recurrent en la seva obra és el temps o, més ben dit, la recerca incansable de la resposta a la pregunta «que és el temps? Un passar, un capbussar-se, una espera, allò que deixa els records enrere, la il·lusió de quan hom encara és viu?». Totes aquestes eren les preguntes que Mallol es feia en molts dels seus curtmetratges. Va reflectir clarament els efectes del temps en la gent amb el curtmetratge *Hivern* (1958). A *Poca cosa sabem* (1972) ens va mostrar el temps com una espera. I a *Instante* (1967) va voler deixar clar que el temps és una suma d'instants, com el pas del tren per l'estació de Sant Miquel de Fluvià.

Dissertar sobre el temps no tenia públic, i és per això que l'obra de Tomàs Mallol ha estat feta des de la més absoluta independència, des dels marges de la indústria, sense concessions a la comercialitat i a partir de la més absoluta llibertat. Tota la seva obra busca que hi hagi una intensa comunicació entre el director i l'espectador, una idea de cinema molt allunyada dels cànons, i que fa que a través d'argu-

ments molt senzills l'espectador s'emocioni amb la mera contemplació de les imatges i amb la bellesa i la plasticitat que contenen. Aquesta idea entronca clarament amb la modernitat. Avui, d'una manera o altra, amb estils més semblants o més discordants, molts cineastes estan realitzant un cinema a partir de les mateixes idees que Mallol va tenir sempre en compte: un cinema fet amb llibertat, amb perfeccionisme formal i amb clara vocació artística.

Mallol va ser un cineasta autodidacte, que va realitzar el cinema des de la seva pròpia idea i intuïció i que, en el més pur estil del millor col·leccionista, ens ha deixat una herència esplèndida que per sort molts altres estan perpetuant.

Jordi Dorca és programador del Museu del Cinema i director del Festival Curt.doc.

>> *Durant la projecció de les seves pel·lícules.*

Museu del Cinema
Col·lecció Tomàs Mallol

Mallol va ser un cineasta autodidacte, que va realitzar el cinema des de la seva pròpia idea i intuïció